

«Χάρτινες ζωές»

Culture // Τέχνες Βιβλίο //
27 Νοεμβρίου 2011 // 23:23

«Στάθηκε στο πεζοδρόμιο, σαν μικρό και αναποφάσιστο παιδί. Κάτι σαν νεύμα -ή μήπως κίνηση αχνή, αμυδρή, σχεδόν ανεπαίσθητη;- έσυρε τη ματιά της μέχρι το απέναντι πεζοδρόμιο. Ρίχνοντας το βλέμμα εκεί όπου αυτή η αίσθηση την καλούσε, είδε τις τέσσερις γυναίκες της ζωής της. Στέκονταν ασάλευτες στο πεζοδρόμιο, η μία δίπλα στην άλλη. Η γιαγιά της, η γριά Ευσταθία, η μάνα της και τέλος η κόρη της, η Βικτωρία. Και το παράδοξο ήταν ότι καμία δεν την επέπληξε για την παράτολμη απόφασή της... Μόνο της χαμογέλασαν ενθαρρυντικά - ακόμα και η κόρη της.

Η Ανθή, μεγαλώνοντας στον ίσκιο της Μαριάνθης, στοιχειωμένη από την απουσία της νικημένης πια και αιχμάλωτης των περιστάσεων Βικτωρίας, θα ακολουθήσει την προδιαγεγραμμένη πορεία της. Καταπιέζοντας τα συναισθήματά της, θα παίξει ρόλους που δεν μπορεί να υποστηρίξει, θα ζει και δε θα ζει ταυτόχρονα. Αντιμέτωπη με την αλήθεια αλλά και τις επιλογές των γυναικών της γενιάς της, όλων των γυναικών, έχοντας τη βεβαιότητα ότι εκείνες την καθοδηγούν και την κατευθύνουν, θα βρεθεί έπειτα από χρόνια στο κρίσιμο σταυροδρόμι μιας μεγάλης πρόκλησης.

Τρεις γυναίκες, τρεις ζωές· παράλληλες όχι, αλλά σχεδόν επαναλαμβανόμενες μέσα στο χρόνο... Η Ιστορία θα τις αφουγκραστεί ή θα τις προσπεράσει;». Η Πέρσα Κουμούτση μίλησε για το νέο της μυθιστόρημα....

Σε πρόσφατες έρευνες του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου, οι στατιστικές δείχνουν ότι η αναγνωσιμότητα στην Ελλάδα δεν είναι ανάλογη της υπόλοιπης Ευρώπης. Πού το αποδίδετε;

Το αποδίδω, κυρίως, στην έλλειψη λογοτεχνικής παιδείας. Η λογοτεχνία διδάσκεται εντελώς αποσπασματικά στα σχολεία μας. Έτσι είναι εύκολο να διαμορφωθούν τάσεις που επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τη γενική αντίληψη για το τι σημαίνει λογοτεχνία. Το αποδίδω επίσης στο γεγονός ότι το βιβλίο δεν είναι προσβάσιμο αγαθό σε όλες τις κοινωνικές ομάδες, το κόστος του είναι συχνά αποτρεπτικό.

Τι περιμένετε από τη σύγχρονη νεοελληνική λογοτεχνία; Θεωρείτε ότι έχει βρει τη θεματική που ζητά ο μέσος αναγνώστης; Περιμένω να αγγίζει εξίσου τον μέσο αναγνώστη, αλλά και έναν πιο απαιτητικό, με πιο εξειδικευμένες γνώσεις, χωρίς να κάνει εκπτώσεις στην ποιότητα, αλλά ούτε ανούσιες υπερβάσεις. Οι πιο σημαντικοί συγγραφείς του κόσμου απευθύνονται στο μέσο άνθρωπο, χωρίς να υπερβάλουν ή να τον χειραγωγούν. Μόνο θέτουν ερωτήματα, ο καθένας με τον δικό του ιδιαίτερο τρόπο, κι αφήνουν τους αποδέκτες τους να προβληματιστούν και να αναρωτηθούν για το ένα ή το άλλο. Όσο για το δεύτερο σκέλος της ερώτησης, δεν ξέρω αν υπάρχει συγκεκριμένη θεματική κι αυτό γιατί η κοινωνία διαφοροποιείται συνεχώς και με ταχύτατους ρυθμούς, οπότε και τα θέματα του ενδιαφέροντός μας διαφοροποιούνται επίσης. Ωστόσο, τα οικουμενικά ζητήματα παραμένουν αμετάβλητα εδώ και αιώνες και ίσως θα πρέπει να εστιάσουμε περισσότερο σε αυτά.

Ποιος ο ρόλος της σύγχρονης γυναίκας; Πόσο δύσκολο ή εύκολο είναι να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της καθημερινότητας που ολοένα κι αυξάνονται; Η γυναίκα έχει καταφέρει και πετύχει πολλά στη σύγχρονη εποχή, αλλά παρόλα αυτά συχνά νιώθει εγκλωβισμένη στους ρόλους που η ίδια έχει επιλέξει ή που της έχουν επιβάλει οι νέες συνθήκες. Έχω την πεποίθηση ότι στην ουσία και στον πυρήνα της, η γυναίκα δεν έχει ουσιαστικά αλλάξει. Η ψυχολογική της δομή είναι τέτοια που δεν τη διαφοροποιεί δραστικά από τις γυναίκες παλαιότερων εποχών. Οι συνθήκες είναι αυτές που αλλάζουν, κατά συνέπεια και η αντιμετώπισή της, κάθε φορά. Έπειτα, ας μη ξεχνάμε ότι η μητρότητα είναι από τα κυριότερα σημεία αναφοράς των γυναικών κάθε εποχής. Μια ιδιότητα που παραμένει και θα παραμένει πάντα μοναδικά διαχρονική και αμετάβλητη. Πάντως η χειραφέτηση, που συχνά συγχέουμε με την έννοια της ελευθερίας, δεν της εξασφαλίζει πάντα την ποθητή ανεξαρτησία, γιατί αυτό κι αποφάσισα να γράψω κάτι πάνω σε αυτό.

Πόσο επηρεάζει ο έρωτας τις επιλογές των ηρωίδων σας; Το βλέπετε αυτό και στις σύγχρονες γυναίκες;

Ο έρωτας υπήρξε ανέκαθεν το ζητούμενο στις ζωές των ανθρώπων, τουλάχιστον σε

κάποια φάση της ζωής τους. Ο έρωτας είναι κινητήριος δύναμη, ίσως η μεγαλύτερη που υπάρχει και είναι το κοινό σημείο αναφοράς στις ηρωίδες μου. Ο έρωτας με τις κορυφώσεις του, αλλά και τις ματαιώσεις του, καθώς οι ιστορίες των ηρωίδων μου δεν έχουν παρηγορητικό τέλος, αλλά τις σκληρές διαψεύσεις που βλέπουμε στην πραγματική ζωή. Θα έλεγα ότι ο έρωτας δρα καταλυτικά στην ψυχολογική κυρίως εξέλιξη των γυναικών που περιγράφω. Οι σύγχρονες γυναίκες δε θα μπορούσαν να αποτελέσουν εξαίρεση για τους λόγους που προανέφερα.

Οι κοινωνικές συνθήκες επεμβαίνουν κι αλλάζουν τις αποφάσεις και τη δυναμική τους. Αυτό φαίνεται έντονα μέσα από το μυθιστόρημά σας. Ποια είναι η προσωπική σας άποψη;

Ναι, οι κοινωνικές συνθήκες παίζουν καταλυτικό ρόλο στις επιλογές μας, στις ζωές μας γενικότερα. Η δύναμη του ανθρώπου, δυστυχώς, δε μπορεί να υπερβεί εκείνη των περιστάσεων, γιατί αυτές τον καθοδηγούν και τον κατευθύνουν, συχνά, σε μονοπάτια δύσβατα ή κακοτράχαλα. Για παράδειγμα, ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος ανέδειξε τον γυναικείο δυναμισμό, αλλά τη φόρτωσε επίσης με βάρη και άγχη που συχνά υπερβαίνουν τις ψυχικές δυνάμεις της. Στη σημερινή εποχή, την εποχή της παγκοσμιοποίησης και της οικονομικής ύφεσης, όλο και περισσότερες γυναίκες μένουν χωρίς δουλειά, με αποτέλεσμα να υποχρεούνται να εξαρτώνται τουλάχιστον οικονομικά και πάλι από τους άντρες. Φοβάμαι πως θα υπάρξει και εδώ μεταστροφή και η γυναίκα θα βρεθεί πάλι σε μειονεκτική θέση, όπως ήταν στο παρελθόν.

Οι τάσεις φυγής που παρατηρούνται στις σύγχρονες σχέσεις θεωρείτε ότι είναι προϊόν της κουλτούρας και των αρχών που έχουν διαμορφώσει τη σημερινή ελληνική οικογένεια;
Είναι αποτέλεσμα της εξέλιξης μας ως κοινωνικά πλάσματα. Ο σύγχρονος άνθρωπος δεν καλουπώνεται εύκολα και έχει επιλογές. Πάντως, πιστεύω πως η τάση φυγής είναι μια πανάρχαια κρυφή επιθυμία, ένας διαχρονικός ευσεβής πόθος του ανθρώπου, δεν είναι σημερινή.

Στο μυθιστόρημά σας αναδιπλώνονται οι οικογενειακές και κοινωνικές σχέσεις με τρόπο ιδανικό για συζήτηση. Εσείς πώς θα τις σχολιάζατε;
Θα έλεγα, με δυο λόγια, ότι το μυθιστόρημα μου «Χάρτινες ζωές» μοιάζει με ένα μικρό πολυπρισματικό καθρέφτη, όπου η ζωή και οι επιλογές της κάθε μιας από της ηρωίδες μου αντανακλώνονται ή καθρεφτίζονται στη ζωή της επόμενης και αυτό, γιατί, όπως ανέφερα πιο πάνω, η γυναίκα παραμένει η ίδια ως οντότητα, ως φορέας ιδεών και συναισθημάτων, ως άτομο που άγχεται, και μάχεται μέσα στη οικογένεια, την κοινωνία και τη ζωή γενικότερα. Το κατά πόσο έχει καταφέρει να είναι πραγματικά ελεύθερη σήμερα, είναι ένα ερώτημα που πρέπει να απασχολεί την κάθε γυναίκα, πόσο μάλλον μια γυναίκα που γράφει.

Ετοιμάζετε κάτι καινούριο αυτόν τον καιρό;

Όχι, ακόμα. σταχυολογώ παλαιότερες εμπειρίες μου, σκέψεις και γενικότερους προβληματισμούς κι αυτό είναι ένα στάδιο πριν από το ξεκίνημα της γραφής που με γοητεύει
εξίσου.

Τι θα συμβουλεύατε κάποιον που θέλει να γίνει συγγραφέας;

Να διαβάζει πολύ, όχι μόνο ελληνική αλλά και ξένη λογοτεχνία.

Το βιβλίο κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ψυχογιός